

International Federation of Library Associations and Institutions
IFLA Professional Report

Richtlijnen Bibliotheekwerk voor jongeren

Deze Richtlijnen zijn een herziene versie van de Richtlijnen gepubliceerd in 1996 door de Standing Committee van de Section Libraries for children and young adults.

Speciale dank is verschuldigd aan de leden van de werkgroep: Viviana Quiñones (Frankrijk), Ivan Chew (Singapore) en Ingrid Bon (Nederland) en in het bijzonder aan Pat Muller (Richmond, USA) voor de coördinatie van het hele proces.

Nederlandse vertaling: Ingrid Bon en Marian Koren (2009)

Hoofdstuk 1

Inleiding

Doelstellingen van deze Richtlijnen

Deze publicatie, IFLA Richtlijnen voor bibliotheekwerk voor jongeren biedt een raamwerk voor de internationale bibliotheekgemeenschap bij het opzetten van dienstverlening aan jongeren. Het biedt aan ieder land de intellectuele bouwstenen bij de dienstverlening door haar bibliothecarissen.

De Richtlijnen bevatten filosofische en praktische ideeën die het antwoord van bibliotheken op de educatieve, informatieve, culturele en vrijetijdsbehoeften van jongeren, passend bij hun ontwikkeling, kunnen verbeteren.

Het document kan gebruikt worden als instrument voor bibliothecarissen, beslissers, beleidsmakers, bibliotheekstudenten en belanghebbenden bij de ontwikkeling van diensten voor jongeren.

Doelgroep voor de Richtlijnen:

- Bibliothecarissen in alle soorten bibliotheken en gemeenschappen, stedelijke en plattelandsgebieden overal ter wereld, professionals, assistenten en vrijwilligers;
- Bibliotheekdirecties en bestuurders;
- Docenten en studenten van bibliotheekopleidingen.

Iedere openbare bibliotheek heeft een andere gemeenschap te bedienen en daardoor andere prioriteiten en behoeften. Hoewel specifieke bibliotheekdiensten voor jongeren niet in alle landen tot de gevestigde praktijk behoren, zijn deze Richtlijnen ontwikkeld in de overtuiging dat jongvolwassenheid een unieke periode in het leven is. Jongeren hebben recht op dezelfde kwaliteit bibliotheekdiensten die geboden worden aan andere doelgroepen in de bevolking. Waar mogelijk zouden de diensten ontwikkeld moeten worden met jongeren zelf.

Missie en Doelstelling van dienstverlening aan jongeren

“De openbare bibliotheek, de plaatselijke toegangspoort tot kennis scheidt een essentiële voorwaarde voor een leven lang leren, onafhankelijke besluitvorming en de culturele ontwikkelingen van individuen en maatschappelijke groeperingen.”

(UNESCO/IFLA Public Library Manifesto, 1995)

Met dit Manifest verklaart UNESCO, dat zij de openbare bibliotheek beschouwt als een vitale kracht voor educatie, cultuur en informatie.

“Jongeren verdienen speciale aandacht, aangezien velen in deze fase van hun leven het vrijwillig lezen opgeven. Bibliotheekpersoneel en anderen die bekend zijn met de psychologische en emotionele ontwikkeling van de opgroeiende jeugd, moeten hen in contact brengen met een breed scala van boeken, dat aansluit op hun veranderende belangstelling.”

(Handvest voor de Lezer, International Book Committee and International Publishing Association 1992)

De missie van de bibliotheek op het terrein van jongerendienstverlening is de individuele jongere te helpen bij een succesvolle overgang van jeugd naar volwassenheid door zowel toegang tot bronnen te verschaffen als ook een omgeving te creëren die tegemoet komt aan de specifieke behoeften van jongvolwassenen bij hun intellectuele, emotionele en sociale ontwikkeling.

Doelstellingen van het bibliotheekwerk voor jongeren

- Jongerenbibliotheekwerk zou een overgang tussen dienstverlening aan kinderen en die aan volwassenen moeten bieden, gebaseerd op de specifieke behoeften van jongvolwassenen.
- Jongeren hebben recht op diensten die tegemoetkomen aan hun behoeften op het terrein van educatie, informatie, cultuur en vrije tijd.
- De dienstverlening moet zich richten op bevordering van leesvaardigheid/geletterdheid, een leven lang leren, informatievaardigheden, en lezen voor ontspanning.

De volgende tien doeleinden bieden houvast bij het opzetten van bibliotheekwerk voor jongeren.

1. De bibliotheek heeft duidelijke beleidsuitgangspunten geformuleerd aangaande het recht op vrije toegang tot informatie door jongeren en hun recht op het kiezen van materialen passend bij hun behoeften, zonder censuur.
2. De activiteiten voor jongeren worden effectief uitgevoerd, gebaseerd op goede praktijkervaring.
3. Er bestaat een gelijkwaardige verdeling van budgetten en personeel zodat de dienstverlening voor jongeren ondersteund en uitgevoerd kan worden.
4. Het bibliotheekpersoneel is bekend met de ontwikkeling van adolescenten en materialen passend bij die leeftijd, en ook bij degenen met speciale behoeften.
5. De bibliotheekcollectie bestaat uit een breed spectrum van actuele materialen, interessant voor jongeren, die hen aanmoedigen op het terrein van leesvaardigheden, leesmotivatie en een levenlang leren en lezen.
6. De bibliotheek voorziet in materialen die de educatieve behoeften van jongeren ondersteunen.
7. De bibliotheek ondersteunt jongeren bij het verkrijgen van vaardigheden zodat zij de verschillende bronnen in de bibliotheek kunnen gebruiken en mediawijs in de maatschappij staan.
8. De bibliotheek staat voor ontwikkeling van jongeren en is pleitbezorger van jongerenparticipatie door jongvolwassenen kansen te bieden deel te nemen aan planning en uitvoering van bibliotheekprogramma's en -diensten; en aan vrijwilligersprojecten om anderen te helpen.
9. De bibliotheek draagt zorg voor een aantrekkelijke ruimte, ontworpen voor jongeren en die hun leefstijl weerspiegelt.
10. De bibliotheek werkt in een netwerk samen met andere lokale instellingen en organisaties in de gemeenschap om alle aspecten van een gezonde, succesvolle ontwikkeling van jongeren te stimuleren.

Hoofdstuk 2

Definitie van de doelgroep

De doelgroep (jongeren) kan worden gedefinieerd als een groep mensen tussen jeugd/kindertijd en volwassenheid in.

Iedere bibliotheek kan zelf bepalen wat zij exact onder jongeren en/of jongvolwassenen verstaat, dit verschilt immers van cultuur tot cultuur en van land tot land.

In het algemeen gaat men uit van de leeftijdsgroep tussen 13 en 18 jaar. Uiteraard kan dit verlengd worden afhankelijk van land en cultuur. De doelgroep omvat iedereen ongeacht ras, religie, culturele achtergrond, verstandelijke of fysieke mogelijkheden.

Behoeften van de doelgroep

Culturele behoeften

De bibliotheek moet open staan voor iedereen en dient daarom verschillende culturele behoeften te respecteren. Culturele behoeften hebben hun wortels in zowel orale als visuele tradities, in de veranderingen van de maatschappij en sociale status, in culturele verscheidenheid en in iemands persoonlijke visie op de toekomst.

Ontwikkelingsbehoeften

Diensten voor jongeren zouden ontwikkeld moeten worden in samenwerking met vertegenwoordigers van de doelgroep. Jongeren moeten actief betrokken worden bij planning, implementatie en evaluatie van informatiebronnen, diensten en programma's. Hun keuzes moeten met respect, acceptatie en bereidwilligheid van de bibliotheek behandeld worden, zelfs als dit andere diensten zijn dan de bibliotheek traditiegetrouw aanbiedt. Bibliotheken die hun programma's en diensten structureren in de context van ontwikkelingsmodellen, gebaseerd op onderzoek, kunnen kansen bieden aan jongeren en hen helpen bij de overgang van puberteit naar volwassenheid.

Media

Jongeren vormen een zeer diverse groep met grote verschillen in belangstelling, ontwikkelingsniveau, behoeften en mogelijkheden. Daarom moeten bibliotheken een scala van mogelijkheden bieden die tegemoet komen aan hun behoeften. Speciale aandacht moet geschonken worden aan jongeren met verstandelijke en/of lichamelijke beperkingen, als ook aan hen die afkomstig zijn uit een (sociale of taalkundige) minderheidsgroep. Media in diverse talen dienen in de collectie aanwezig te zijn, evenals media die de verscheidenheid aan culturen weerspiegelen.

Door jongeren te betrekken bij de selectie en presentatie van bibliotheekmaterialen voor hun eigen leeftijdsgroep, kan een positief effect bereikt worden ten gunste van het imago van de bibliotheek en haar diensten en zo het gebruik van de bibliotheek vergroten.

Alle soorten media dienen vertegenwoordigd te zijn zoals strips en populaire genres zoals science fiction, fantasy, romans en mystery om maar enkele te noemen, naast actuele populaire muziek.

Gedrukte materialen kunnen bestaan uit:

- Boeken
- Tijdschriften
- Brochures
- Posters
- Strips
- Andere talen waaronder Braille en gebarentaal.

Niet-gedrukte materialen kunnen bestaan uit:

- Luisterboeken
- Muziek
- Multimedia als cd-rom's
- Computer software
- Dvd's
- (Elektronische) spellen, games
- Elektronische netwerken en database producten.

Deze lijst dient regelmatig herzien te worden, om in te spelen op de snelle technologische veranderingen.

Hardware zoals computers en gameconsoles moeten ter beschikking staan zodat alle niet-gedrukte materialen geraadpleegd en gebruikt kunnen worden.

Dienstverlening

Dienstverlening aan jongeren moet dusdanig worden opgezet dat zij tegemoet komt aan de behoeften van de doelgroep zoals beschreven in dit document. De hierna volgende lijst van aanbevolen diensten is niet uitputtend of volledig maar dient als een kompas voor de verschillende soorten dienstverlening die bibliotheken kunnen overwegen op te zetten voor deze doelgroep. Bij het opzetten van diensten en dienstverlening dient men altijd rekening te houden met fysieke, digitale en programma-activiteiten.

Voorbeelden van aanbevolen diensten

- Vrije toegang tot internet;
- Voorzien van raadpleegcollecties ter ondersteuning van educatieve prestaties en persoonlijke ontwikkeling;
- Opzetten en houden van bibliotheekrondleidingen zodat de jongeren zelf hun weg kunnen vinden en zich vertrouwd voelen in het gebruik van de bibliotheek;
- Cursussen Mediawijsheid waarbij gedrukte en elektronische bronnen gebruikt worden;
- Adviesservice voor individuen en groepen;
- Bevorderen van het gebruik van de totale bibliotheekcollectie en alle mediavormen;
- Hulp geven en ondersteunende materialen aanbieden;
- Faciliteren van toegang tot materialen bij het verkrijgen van materialen uit andere bibliotheekcollecties (verwijzingen en interbibliotheecair leenverkeer);
- Bevorderen van diensten aan jongeren in de gemeenschap;

- Samenwerken met andere informatieve en dienstenleveranciers in de gemeenschap;
- Leveren van diensten aan speciale groepen zoals gehandicapte jongeren, tienerouders, jongeren in justitiële instellingen en jongeren die voor om welke reden dan ook niet naar de bibliotheek kunnen komen.

Programmering en participatie

Bibliotheken die effectieve en zinvolle programma's voor jongeren willen aanbieden moeten vooral inzetten op hun participatie in alle onderdelen van het programmeringsproces. Het betrekken en inzetten van jongeren bij besluitvorming, planning en implementatie van activiteiten voor henzelf wordt zeer aanbevolen als een positieve bijdrage aan gezonde ontwikkeling van jongeren.

Jongeren moeten erkend en geaccepteerd worden als de specialisten waar het gaat om aantrekkelijke en zinvolle zaken voor henzelf. Het verdient aanbeveling dat bibliotheken een gedegen participatieproces op gang brengen zodat jongeren hun inbreng kunnen hebben bij programma's, diensten en faciliteiten – zoals een jongerenadviesraad of jongerenambassadeursnetwerk. Bibliotheken moeten jongeren vooral als een bron voor andere jongeren zien om peer to peer programma's aan te bieden.

Aanbevolen programma's

(De volgende lijst van aanbevolen programma's dient als gids voor de verschillende soorten programma's die bibliotheken kunnen overwegen waarbij altijd de interesses en invloed van lokale jongeren de beslissende factor bij de programmering moet zijn.)

- Boekbesprekingen, verhalen vertellen en boekpromotie;
- Discussiegroepen en debatclubs;
- Informatieve bijeenkomsten op interessegebieden zoals gezondheid, studie en beroep en actualiteiten;
- Ontmoetingen met auteurs, sporthelden en personen van lokaal belang;
- Culturele voorstellingen zoals muziek, kunst, dans en toneel;
- Gezamenlijke programmering met welzijnsinstellingen en lokale actieve groepen;
- Producties van jongeren zelf (toneel, publicaties, tv, video);
- Workshops om vaardigheden of creativiteit te ontplooien;
- Debatten rond lezen en literatuur;
- Boekpromotie.

Personeel

Personeel dat met jongeren werkt dient de volgende vaardigheden en competenties te bezitten:

- Begrip hebben van de specifieke ontwikkelingsfase waarin jongeren zich bevinden en hier met empathie mee om kunnen gaan;
- Respect voor jongeren als individuen;
- Kennis hebben van jongerencultuur en interessegebieden;
- In staat zijn verbindingen te leggen tussen verschillende groepen in de samenleving die zich met jongeren bezighouden;
- Flexibele houding ten aanzien van de constant wijzigende behoeften en interesses van jongeren;
- In staat zijn als spreekbuis en vertegenwoordiger van jongeren te fungeren, zowel binnen de bibliotheekorganisatie als in de bredere gemeenschap;
- In staat zijn om samen te werken met jongeren;
- Kennis hebben van alle media, boeken en alle andere mogelijke bronnen;
- Beschikken over een creatieve geest.

Hoofdstuk 3

Samenwerking met andere instellingen

Een kwalitatief hoogstaande dienstverlening aan jongeren vraagt een goed functionerend netwerk met andere professionele en/of vrijwilligersorganisaties in de lokale gemeenschap. De activiteiten voor jongeren op cultureel, sociaal en educatief terrein moeten zo

georganiseerd en gecoördineerd worden dat zij in plaats van elkaar te beconcurreren, samen werken - wat jongeren alleen maar ten goede kan komen. Veel bibliotheekmedewerkers hebben het vermogen en de kennis om de goede professionele coördinator voor het jongerenbeleid te zijn.

Educatief netwerk

Het onderwijs is een van de belangrijkste partners bij de dienstverlening voor en door jongeren. In veel landen en regio's zijn de schoolbibliotheek en de openbare bibliotheek (soms in combinatie) de enige plaatsen waar dienstverlening aan jongeren plaatsvindt. Een gezamenlijke planning en uitvoering van diensten komt zowel het schoolbibliotheekwerk als ook de openbare bibliotheek ten goede in hun lokale inspanningen om tegemoet te komen aan de behoeften en belangstelling van jongeren. Deze samenwerking kan tevens een positieve impuls betekenen aan het verbeteren van activiteiten en diensten aan jongeren in het algemeen, los van het bibliotheekwerk. Een formeel samenwerkingscontract wordt aanbevolen om de uitvoering van het samenwerkingsplan te verzekeren.

Cultureel netwerk

Een cultureel netwerk is een effectieve manier om te focussen op de identiteit van jongeren in een multiculturele samenleving en op die wijze tegemoet te komen aan de behoeften van jongeren. De openbare bibliotheek, in samenwerking met andere culturele instellingen en jongeren zelf, kan culturele programma's ontwikkelen en aanbieden, zoals:

- Literatuur-, muziek- en filmfestivals;
- Tentoonstellingen van beeldende kunst;
- Optochten, parades;
- Podiumkunsten, waaronder straatoptredens, theater, dans.

Professioneel Netwerk

Bibliotheekpersoneel moet zich sterk maken voor samenwerking met andere organisaties die zich bezighouden met werken voor en door jongeren. Regelmatig overleg met de afdeling sociale zaken van een gemeente, werkbemiddeling, welzijnsorganisaties, politie en justitie en vele andere partners kunnen bibliotheken helpen bij het bewustwordingsproces van nieuwe trends, sociale problemen en andere lokale onderwerpen maar ook om die jongeren te bereiken die normaliter niet zo gemakkelijk een bibliotheek binnenstappen. Door samenwerking kunnen dan oplossingen ontwikkeld en toegepast worden die kunnen helpen bij het verbeteren van de levensomstandigheden van jongeren.

Hoofdstuk 4

Plannen en evalueren

Zorgvuldige en effectieve planning vereist dat de bibliotheek begint aan het proces van formuleren van doeleinden en verzamelen van gegevens. Het verzamelen van gegevens is een belangrijke stap bij plannen en evalueren. Demografische gegevens moeten verzameld worden om een goede dienstverlening te kunnen opzetten. Bronnen hiervoor zijn bijvoorbeeld: overheidsafdelingen en bevolkingsgegevens, schoolresultaten, economische en sociale indicatoren.

Door gegevens uit diverse bronnen te putten, kan de bibliotheek een profiel van de jongerenpopulatie in het werkgebied samenstellen en gefundeerde beslissingen nemen ten behoeve van dienstverlening en programmering.

Een effectief beleidsplan voor jongerendienstverlening bestaat idealiter uit drie tot zes lange termijndoelstellingen. Bibliotheken moeten vaststellen welke van deze doeleinden het meest strategisch zijn om de dienstverlening aan jongeren te verbeteren. Een bijbehorend budget moet verbonden worden aan deze prioriteiten.

Nadruk zou moeten liggen op het behalen van deze doeleinden. Het kiezen van enkele, concrete doeleinden biedt de bibliotheek bovendien de kans om zich te concentreren op het halen van deze doeleinden in plaats van energie te versnipperen aan beleid dat alle kanten op stuitert, zonder meetbare resultaten.

Bijvoorbeeld: De ene bibliotheek wil zich concentreren op het opbouwen van een jongerencollectie en een aantrekkelijke jongerenruimte. Een andere bibliotheek zal willen focussen op onderwijsondersteuning en het bevorderen van geletterdheid bij jongeren.

Doeleinden moeten vastgesteld worden en gebaseerd zijn op de behoeften van de gebruikers en op de mogelijke middelen die beschikbaar zijn om tegemoet te komen aan die behoeften. De bibliotheek moet input zoeken en ook krijgen van jongeren die geen gebruik maken van de diensten en faciliteiten.

Evaluatie van diensten

Kwalitatieve en kwantitatieve metingen moeten ingezet worden om het succes van de programma's en diensten te meten. De volgende criteria worden ter overweging genoemd voor bibliotheken die de effectiviteit van hun dienstverlening voor jongeren willen evalueren:

Vijf basiscriteria:

- Aantal uitleningen van materialen voor jongeren per capita
- Gemiddelde uitgaven per capita van het bibliotheekbudget voor jongerenmedia, gesplitst naar soort;
- Aantal media voor jongeren in bezit per capita, gesplitst naar soort;
- Uitleenfrequentie: deel de uitleen door het bezit om het gebruik te meten;
- Deelname aan programma-activiteiten per capita.

Overige criteria:

- Bibliotheekbezoek afgezet als percentage van de jongerenbevolking;
- Gebruik van het gebouw door jongeren;
- Lidmaatschap in verhouding tot de bevolkingsopbouw;
- Onsite gebruik van media;
- Quick reference diensten afgezet tegen jongerenbevolkingscijfer;
- Succesratio van informatieve diensten;
- Aantallen externe groepsbezoeken en rondleidingen;
- Bezoeken aan externe groepen door de bibliothecaris;
- Succesverhalen van diensten en programma's;
- Onderzoeken en interviews die veranderingen en verbeteringen aantonen in houding, kennis, vaardigheden bij jongeren door hen direct te vragen of de diensten een meerwaarde hebben geboden;
- Gebruikers moeten betrokken worden bij evaluaties;
- Nationale standaarden en benchmarking verdienen aanbeveling.

Hoofdstuk 5

Marketing en publiciteit

De openbare bibliotheek goed voor het voetlicht van jongeren krijgen is een belangrijke activiteit. Veel jongeren hebben geen idee van de reikwijdte en waarde van de middelen die tot hun beschikking staan in de bibliotheek. Een public relations plan zal een verscheidenheid aan methoden en mogelijkheden moeten bevatten om jongeren te bereiken. Enkele suggesties voor marketing en pr van bibliotheekprogramma's en diensten zijn:

- Zorg voor publiciteit op plaatsen waar jongeren elkaar ontmoeten, zoals bioscopen, cafés, en populaire winkels;
- Bouw geloofwaardigheid op door jongeren te betrekken bij het ontwerpen van pr materiaal en door te luisteren naar hun ideeën en suggesties op te volgen;
- Breng diensten voor jongeren onder de aandacht op een speciale jongerenwebsite van de bibliotheek;
- Werk mee aan thema's en activiteiten die voor jongeren belangrijk zijn;
- Bied jongeren door middel van wedstrijden en campagnes de mogelijkheid om hun kennis en vaardigheden te laten zien;
- Ontwerp publiciteitsmateriaal dat begrip toont voor jongerencultuur en interessegebieden zoals sport, beroemdheden, liefde, fantasie, nieuwe trends en muziek;
- Gebruik lokale samenwerkingspartners zoals scholen en welzijnsorganisaties om publiciteit te verkrijgen.

Hoofdstuk 6

Best Practices

De volgende goede praktijkvoorbeelden zijn opgenomen om als gids te dienen bij verder gebruik van de richtlijnen. Iedere bibliotheek kiest dat programma en die diensten die het meest ten goede komen aan de jongeren in haar werkgebied. En de diensten van elke bibliotheek zullen net even anders zijn omdat ze tegemoet dienen te komen aan de unieke en karakteristieke jongeren in die specifieke samenleving, en gebaseerd zijn op de beschikbare lokale middelen.

Huiswerkondersteuning

Bibliotheken in Denemarken staan op het punt om op basis van samenwerking met het Ministerie van Cultuur en het Ministerie van Vluchtelingen de bibliotheken te versterken in hun mogelijkheden om jongeren wier moedertaal niet het Deens is, beter van dienst te zijn. Middelen zijn vrijgemaakt voor opzet en uitwerking van huiswerkondersteuning in de zogenaamde Huiswerkcafés voor tweetalige leerlingen en studenten. Veel van de vrijwillige begeleiders zijn ouderen of juist jonge studenten uit de gemeenschap. De voordelen van deze opzet betreffen het vergroten van de taalvaardigheid, verbeteren van schoolresultaten maar ook de mogelijkheid om jongeren net als zichzelf te ontmoeten.

Bibliotheekclubs

De openbare bibliotheek van Aalborg (Denemarken) is gestart met diverse clubs voor jongeren om hen via de openbare bibliotheek te interesseren voor sociale activiteiten. Iedere dag van de week komt een andere club bij elkaar. Maandag is om Wii te spelen, dinsdag staat Manga in de belangstelling, woensdag is gericht op huiswerk, donderdag worden boeken en gedichten besproken. Bibliotheekmedewerkers en jongeren vormen geheel nieuwe relaties die leiden tot nieuwe en waardevolle ideeën voor jongerendienstverlening.

Multimediale jongerenbibliotheek

Hamburg (Duitsland) heeft een jongerenbibliotheek ontworpen met als doelstelling jongeren in de nabije omgeving een trendy multimediale bibliotheek te bieden met een uitnodigende ruimte voor vrije tijdsbesteding. De collectie bestaat voor 50% uit gedrukte media en voor 50% uit audiovisuele media, waaronder cd's, dvd's, luisterboeken, bordspelen, tijdschriften, games voor Xbox, Playstation, Nintendo DS, en Wii. Enkele van de belangrijkste onderwerpen in de collectie zijn: avontuur, actie, stripverhalen, games, liefde en seksualiteit, stress, verslaving en mystery. De jongerenbibliotheek tracht het lezen te bevorderen en vaardigheden in moderne media te verbeteren door middel van alle soorten media. Het gebouw dat de jongerenbibliotheek huisvest is een heringerichte propellerfabriek die naast de bibliotheek ook ruimte biedt aan een cateraar en een bioscoop.

Jongerencultuur en lifestyle is omarmd in Viroflay, een buitenwijk van Paris. Een nieuwe multimediale jongerenbibliotheek is gevuld met geluid van walkmans, mobieltjes, en MP3-spelers, die allemaal zijn toegestaan in de bibliotheek. Muziek kan legaal gedownload worden op de verschillende spelers. Er bestaat een groot vertrouwen tussen de jongeren en het personeel, wat resulteert in een hoge mate van zelfcontrole door de jongeren. De bibliotheek ondersteunt een cartoon workshop en toont korte filmpjes die jongeren gemaakt hebben, op de beeldschermen bij de bibliotheekentree.

Opgesloten in de bibliotheekNacht

Jongeren in de leeftijd tussen 15 en 20 jaar lieten zichzelf vrijwillig insluiten (met volwassen toezicht) in de bibliotheek voor een nacht vol literaire ervaringen in Troyes (Frankrijk). Het thema van de nacht was: Boeken en Films. Gedurende de hele nacht konden jongeren films kijken, praten met schrijvers, regisseurs en scriptschrijvers en op het eind, gezamenlijk ontbijten. Dit soort evenementen bevordert onafhankelijkheid, creativiteit en een positieve houding ten opzichte van de bibliotheek.

Uitbreiding van diensten aan visueel gehandicapte jongeren

In 2007, breidde de Lucien Herr bibliotheek in Saint Jacques de la Lande in Bretagne (Frankrijk) de toegang tot hun jaarlijkse literatuurprijs voor jongeren uit voor blinde en slechtziende jongeren. De bibliotheek zorgde voor luisterversies van de 10 titels in de

wedstrijd. In 2008 lazen professionele acteurs de teksten. Diverse kopieën van de luisterboeken werden verdeeld onder lokale jongeren, samen met de benodigde afspeelapparatuur. In plaats van niet gehoord of gezien te worden werden deze jongeren voor vol aangezien en konden volledig deelnemen aan de bibliotheekactiviteiten.

Jongeren helpen jongeren

De Boekenworm Café Club in Rijeka (Kroatië) is de langstlopende tieneractiviteit in de stad die bekend is van het Jongeren voor Jongeren project. Het project startte in 2001 als een serie gecoördineerde workshops onder leiding van jonge bibliotheekleden voor medegebruikers van hun eigen leeftijd. De Club komt eenmaal per maand bij elkaar en trekt jongeren tussen 14 en 19 jaar die een gezamenlijke interesse in boeken en lezen delen. Iedere maand wordt door de groep een boek uitgekozen en besproken. De leden dragen zelf zorg voor een publicatiebord in de bibliotheek met nieuws over ontmoetingen, thema's en aanbevelingen. Ze schrijven eveneens recensies en aanbevelingen voor de website van de bibliotheek en af en toe lezen zij deze voor de radio voor. De Club is een uitstekend voorbeeld van actieve jongerenparticipatie.

Open Podium

Jongeren kunnen hun creatieve uitingen laten zien aan anderen in het programma getiteld: "Svastarnica" in Zadar (Kroatië). Het is een maandelijks programma gebaseerd op het Open Podium concept waarbij jongeren aangemoedigd worden creatief op te treden voor leeftijdgenoten. "Svastarnica" is een programma dat jongeren de kans biedt hun vaardigheden te presenteren in een scala aan disciplines zoals zang, dans, toneel, kunst, mode en creatief schrijven. Nieuwe generaties jongeren voegen nu zelf andere vormen toe zoals quizen, pantomime en andere spellen met een wedstrijdelement. Hoewel het doel is aan zelfvertrouwen te werken en plezier te hebben gebruiken bibliothecarissen belast met de coördinatie van dit programma het ook om onderwerpen uit de jongerenliteratuur aan te bieden zodat lezen en literatuur in een ontspannen, vriendelijke omgeving kan worden aangeboden.

Game Nacht voor personeel

Jongerencultuur introduceren bij het bibliotheekpersoneel kan een enorme stap vooruit zijn in de dienstverlening aan jongeren. Een bibliotheek in Richmond, Virginia (V.S.) was onlangs het speelveld voor een Gamennacht. Medewerkers kwamen na het werk op een vrijdagavond bij elkaar om pizza te eten en diverse, bij jongeren, populaire games te spelen, zoals Guitar Hero en Dance Dance Revolution. Zij ondervonden plezier aan de games en ontwierpen hun eigen Avatars voor Wii. Het gaf het personeel een nieuwe kijk op jongeren en jongerencultuur en zorgde voor een gevoel van verbondenheid met de jongeren in de gemeenschap.

Jongeren Techniek Week

La Puente bibliotheek in Los Angeles County (V.S.) zorgt voor online diensten voor jongeren tijdens de viering van de Jongeren Techniek Week. Dit is een nationale gebeurtenis in de V.S. om aandacht te vragen voor de rol van techniek in het leven van hedendaagse jongeren. Het programma van La Puente focust op mediawijsheid en beloont goede antwoorden in een soort vossenjacht met tegoedbonnen. Jongeren doen ervaring op op het terrein van internetveiligheid en online aankopen van boeken voor de jongerenafdeling. Vrijdag is de dag voor plezier: wedstrijden worden gehouden met Wii: Guitar Hero, Dance, Dance Revolution.

Queens bibliotheek in Forest Hills, N.Y. start het programma "Tech Buddies" dat jongeren en senioren koppelt die beter toegerust willen worden op het terrein van techniek, waarbij spelenderwijs veiligheid en privacy aspecten aan bod komen. Het programma richt zich vooral op ontspanning en leuke aspecten van technologie zoals podcasts, video's en games spellen. De jongeren en senioren treffen elkaar bij Wii games en snacks gedurende de Teen Tech Week en de daarop volgende 10 weken voor technische activiteiten.

Bijlage A

Checklist voor zelfevaluatie

Geef aan waar de bibliotheek staat op de verschillende onderdelen en zet ook een datum erachter.

In het belang van de dienstverlening aan jongeren zal elke openbare bibliotheek:

1. streven naar **hoge kwaliteit van dienstverlening** voor jongeren en deze diensten als belangrijk beschouwen en gelijkwaardig behandelen in vergelijking met diensten voor volwassenen.

Waar staat de bibliotheek op dit onderdeel?

- in overweging
- Ingepland
- geïmplementeerd
- gerealiseerd en geëvalueerd

2. **diensten** voor jongeren in de missiebeschrijving/doelstelling opnemen.

Waar staat de bibliotheek op dit onderdeel?

- in overweging
- Ingepland
- geïmplementeerd
- gerealiseerd en geëvalueerd

3. **bibliotheekabonnementen**, ook voor jongeren, bevorderen.

Waar staat de bibliotheek op dit onderdeel?

- in overweging
- Ingepland
- geïmplementeerd
- gerealiseerd en geëvalueerd

4. zorg dragen voor **goede bewegwijzering** in woord en beeld zodat de gebruiker zelfstandig zijn weg vindt in de bibliotheek.

Waar staat de bibliotheek op dit onderdeel?

- in overweging
- Ingepland
- geïmplementeerd
- gerealiseerd en geëvalueerd

5. zorg dragen voor **een duidelijke afdeling** met materialen voor jongeren, in alle typen bibliotheekvoorzieningen, inclusief mobiele filialen en Boek aan Huis diensten.

Waar staat de bibliotheek op dit onderdeel?

- in overweging
- Ingepland
- geïmplementeerd
- gerealiseerd en geëvalueerd

6. **adequate materialen** in diverse verschijningsvormen selecteren met het oog op bevordering van leesvaardigheid.

Waar staat de bibliotheek op dit onderdeel?

- in overweging
- Ingepland
- geïmplementeerd
- gerealiseerd en geëvalueerd

7. zorg dragen voor een **uitnodigende omgeving** die gerieflijk, behaaglijk, veilig en verleidelijk is voor ontwikkeling en leren van jongeren.

Waar staat de bibliotheek op dit onderdeel?

- in overweging
- Ingepland
- geïmplementeerd
- gerealiseerd en geëvalueerd

8. een **ruime collectie** materialen in diverse soorten en vormen beschikbaar stellen; hieronder vallen: computerspelen, gedrukte materialen, multimedia en andere technische of aangepaste vormen.

Waar staat de bibliotheek op dit onderdeel?

- in overweging
- Ingepland
- geïmplementeerd
- gerealiseerd en geëvalueerd

9. **toegankelijke materialen en diensten** aanbieden aan allen, ongeacht vaardigheden en eventuele handicap.

Waar staat de bibliotheek op dit onderdeel?

- in overweging
- Ingepland
- geïmplementeerd
- gerealiseerd en geëvalueerd

10. **adequaat personeel** in dienst hebben om inlichtingenwerk en lezersadviesdiensten uit te voeren en programma's te presenteren.

Waar staat de bibliotheek op dit onderdeel?

- in overweging
- Ingepland
- geïmplementeerd
- gerealiseerd en geëvalueerd

11. verantwoordelijk zijn voor up-to-date programma's voor **educatieve mogelijkheden en training**.

Waar staat de bibliotheek op dit onderdeel?

- in overweging
- Ingepland
- geïmplementeerd
- gerealiseerd en geëvalueerd

12. de **diversiteit** in behoeften van bibliotheek-gebruikers erkennen wat betreft talen en culturen en daaraan tegemoet komen bij de aanschaf van media en planning van dienstverlening.

Waar staat de bibliotheek op dit onderdeel?

- in overweging
- Ingepland
- geïmplementeerd
- gerealiseerd en geëvalueerd

13. voor de diverse leeftijden geschikte programma's en activiteiten aanbieden op verschillende tijdstippen van de dag en week om de gebruikers met hun variëteit aan **dagindeling en leefstijl** tegemoet te komen.

Waar staat de bibliotheek op dit onderdeel?

- in overweging
- Ingepland
- geïmplementeerd
- gerealiseerd en geëvalueerd

14. **brochures en flyers** aangaande bibliotheekdiensten verspreiden in de gemeenschap om zodoende de aandacht van iedereen te trekken.

Waar staat de bibliotheek op dit onderdeel?

- in overweging
- Ingepland
- geïmplementeerd
- gerealiseerd en geëvalueerd

15. **samenwerkingsverbanden** aangaan met groepen uit de samenleving om zodoende de beste faciliteiten, diensten en kansen voor de jongeren van de gemeenschap te creëren.

Waar staat de bibliotheek op dit onderdeel?

- in overweging
- Ingepland
- geïmplementeerd
- gerealiseerd en geëvalueerd

16. **sprekers en presentatoren** uitnodigen om over diverse onderwerpen en thema's te spreken en uit te diepen.

Waar staat de bibliotheek op dit onderdeel?

- in overweging
- Ingepland
- geïmplementeerd
- gerealiseerd en geëvalueerd

17. via een website en diverse andere media, waaronder gesproken media, en media in de talen van de gemeenschap, de waarden van de openbare bibliotheek als rijke en uitnodigende bron in de samenleving **publiceren**.

Waar staat de bibliotheek op dit onderdeel?

- in overweging
- Ingepland
- geïmplementeerd
- gerealiseerd en geëvalueerd

18. **informele bijeenkomsten en discussies** door jongeren stimuleren om ontwikkeling van zelfvertrouwen en hun probleemoplossende vermogen te versterken.

Waar staat de bibliotheek op dit onderdeel?

- in overweging
- Ingepland
- geïmplementeerd
- gerealiseerd en geëvalueerd

19. een competent, empatisch en cultureel gevarieerd personeelsbestand nastreven dat een afspiegeling is van de samenstelling van het werkgebied zodat de bibliotheek tegemoet komt aan de **multiculturele** behoeften van alle gebruikers.

Waar staat de bibliotheek op dit onderdeel?

- in overweging
- Ingepland
- geïmplementeerd
- gerealiseerd en geëvalueerd

20. **evaluatie-instrumenten en -criteria** gebruiken zodat personeel verantwoording kan afleggen en er professionele ontwikkelingskansen worden geboden om uitstekende dienstverlening aan alle geledingen van de maatschappij te verzekeren.

Waar staat de bibliotheek op dit onderdeel?

- in overweging
- Ingepland
- geïmplementeerd
- gerealiseerd en geëvalueerd

21. adequate basisfinanciering nastreven om zodoende een **GRATIS** openbare bibliotheek te kunnen zijn

Waar staat de bibliotheek op dit onderdeel?

- in overweging
- Ingepland
- geïmplementeerd
- gerealiseerd en geëvalueerd

22. **op de hoogte blijven** van de beste praktijkvoorbeelden uit de gehele wereld en nieuwe ideeën oppakken en toepassen, omdat dit bijdraagt aan een uitstekende dienstverlening.

Waar staat de bibliotheek op dit onderdeel?

- in overweging
- Ingepland
- geïmplementeerd
- gerealiseerd en geëvalueerd